

Hrvatski sportaši **osigurani** samo sponzorskim ugovorima

➤ Iako je zadaća osiguranja umanjiti, sanirati imovinski štetne posljedice rizika sportskih aktivnosti, u Hrvatskoj još nije sazrelo uvjerenje da uz sport ide osiguranje

Sport je u svim svojim varijantama opasnost koja radost djelovanja katkad pretvara u tugu mirovanja. A gdje su opasnost i rizik, nužno se javlja osiguranje, jer je njegova osnovna zadaća umanjiti, sanirati imovinski štetne posljedice realiziranog rizika, kojeg sadrži svaka sportska aktivnost. Kod nas, nažalost, još uvijek nije sazrelo uvjerenje da uz sport ide i osiguranje, pa su i poslovi osiguranja vezani uz sport prilično beznačajni. Razlog je svakako u neorganiziranosti sportske djelatnosti i u stalnom nedostatku sredstava. Ako se i sklopi poneki ugovor o osiguranju, problemi s naplatom

premije su redoviti, pa osiguratelji uglavnom izbjegavaju osiguranje sportskih organizacija ili ga daruju kao protuuslugu za određenu promidžbenu korist koju im mogu pružiti različite sportske udruge, klubovi ili manifestacije. Takvo osiguranje ne može zadovoljiti potrebe sportaša.

OSIGURANJE OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA

Zanimanje sportaša vrlo je naporno i opasno. Štoviše, neki smatraju da je najrizičnije¹. Stoga je jedan od najčešćih ugovora o osiguranju sportaša upravo ugovor o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja. On

spada među ugovore o osiguranju osoba, što znači da se kod njegova sklapanja ne mora dokazivati postojanje interesa jer takvo osiguranje nema odštetni karakter². Kumulacija prava na isplatu osigurnine iz nekoliko polica je dopuštena, kao i kumulacija prava na isplatu osigurnine i prava na naknadu štete po nečijoj odgovornosti. Osiguratelj koji isplati osigurninu po ugovoru o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja nema pravo subrogacije prema štetniku. Ugovor o osiguranju sportaša od posljedica nesretnog slučaja može sklopiti sam sportaš ili druga osoba koja je u sustavu sporta ili pravna osoba, i to kao

¹ Usp. Poljak, Tomislav, Najrizičnija su zanimanja sportaš, vozač i vatrogasac, Lider, Zagreb, 15. prosinca 2006.

² Iako ima i mišljenja da je ugovor o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja ugovor o naknadi pretrpljene štete, čiji je iznos (osigurana svota) unaprijed paušalno određen, det. o tome v. Čurković, Marijan, Ugovor o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja, XIII savjetovanje Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Opatija, 1998.

Osiguranje nadoknade plaće za vrijeme bolovanja

I ova vrsta osiguranja spada u tzv. osiguranja mogućih financijskih gubitaka. Osiguranje nadoknade plaće za bolovanja mogu ugovoriti pravne i fizičke osobe u sportu, koje su kao poslodavci dužni za prva 42 dana bolovanja isplatiti svom djelatniku naknadu plaće iz svojih sredstava. Osigurani slučaj je zakonom propisano pravo na naknadu plaće u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite za bolovanja (odsutnost djelatnika s rada zbog koje je nastalo kao posljedica bolesti, ozljede, liječenja ili medicinskog ispitivanja). Osoba na bolovanju mora imati status djelatnika kod osiguranika (radni odnos na određeno ili neodređeno vrijeme) i status osigurane osobe na temelju važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju po kojemu ostvaruje pravo na naknadu plaće za bolovanja.

Kad je posrijedi bolovanje zbog ozljede, mora biti posrijedi ozljeda na radu i/ili profesionalna bolest ili ozljeda izvan rada. Ne smatraju se ozljedom na radu: ozljede prouzročene tučnjavom, ozljede nastale nakon napuštanja radnog mjesta ili skretanja s redovitog puta prilikom dolaska ili odlaska s posla, a sve radi obavljanja privatnih poslova, ozljede koje

uzrokuju bolesti kao što su shizofrenija, epilepsija, srčani udar, moždani udar, dijabetes, tlak, hernija, te smrt zbog bolesti koja se dogodi na radnome mjestu, službenom putu ili na putu na/s posla.

Ugovorom o osiguranju mogu biti obuhvaćeni djelatnici čije je zdravstveno stanje prihvatljivo prema ocjeni osiguratelja, do navršene 65. godine (za pojedinog djelatnika prestaje osiguranje 24 sata nakon što navršši 65. godinu).

Djelatnici koji su na bolovanju u vrijeme sklapanja ugovora uključuju se u osiguranje tek nakon povratka s bolovanja, ali

uz prethodnu suglasnost osiguratelja. Ugovor se može sklopiti s naznakom imena osigurane osobe ili bez nje, prema početnom brojnom stanju u trenutku sklapanja ugovora (obračun premije u tom slučaju vrši se na

kraju osigurateljne godine). Ta vrsta ugovora može se sklopiti na jednu (pravilo) ili na više godina. Karakteristično je da se vodi računa o odnosu premija – štete (tzv. tehnički rezultat), pa osiguratelji u idućim godinama odobravaju bonuse (ako je tehnički rezultat ispod 70 posto) odnosno zaračunavaju maluse (ako je tehnički rezultat iznad 110 posto), a u cilju potica-

nja ponašanja koje smanjuje bolovanje. Temelj za obračun premije je bruto plaća svih djelatnika.

Iz osiguranja su isključene štetne posljedice ratnih rizika, revolucije, pobune, građanskih nemira, detonacije eksploziva, mina, torpeda, bombi i pirotehničkih sredstava, upravljanja motornim i drugim vozilima bez odgovarajuće dozvole, namjerno uzrokovane ozljede, pokušaja ili izvršenja samoubojstva djelatnika, ozljede pri pokušaju ili izvršenju kaznenog djela s predumišljajem, nezgode zbog djelovanja alkohola ili droga, bolovanja zbog bolesti epidemijskih i pandemijskih razmjera, duševnog oboljenja djelatnika za trajanja osiguranja, osim za prva 42 dana u slučaju kad je kod osiguranika prvi put dijagnosticirano duševno oboljenje.

Ugovaratelj osiguranja ili osiguranik dužan je podnijeti pismenu prijavu osiguratelju u roku sedam dana od dana isplate nadoknade plaće i priložiti presliku obračuna i isplatnog listića plaće za djelatnika kojemu je plaća obračunata na temelju privremene nesposobnosti za rad, potvrdu o plaći i liječničko izvješće o bolovanju, uz presliku zdravstvenog kartona i izvješća o tijeku liječenja.

Ivan Klasnić na bolovanju je zbog transplantacije bubrega

Troškove liječenja snosit će i osiguratelj i klub

Bolest je iznenada s nogometnog travnjaka "otjerala" najboljeg nogometaša njemačkog prvoligaša Werdera i hrvatskog reprezentativca Ivana Klasnić, koji je u berlinskoj klinici podvrgnut transplantaciji bubrega. No, za njemački nogometni klub Werder "slučaj Klasnić" zanimljiv je financijski.

Naime, iako Ivanovi zdravstveni problemi nisu "ozljeda na radu", utvrdi li se da su klupski liječnici pogriješili, svi troškovi liječenja i igračeva ugovora ići će na teret kluba, a ne osiguranja. Njemački Welt izračunao je da je ponuda Werdera za novi jednogodišnji ugovor po dosadašnjim financijskim uvjetima lijepa gesta kluba koja ne stoji mnogo jer ako Klasnić ne bude mogao nastaviti kari-

jeru, njegovu će plaću preuzeti osiguranje. No, utvrdi li se bilo kakva odgovornost kluba, osiguranje se neće tako lako odreći svojeg novca i tražit će da klub sudjeluje u financiranju troškova.

Njemački su novinari, naime, optužili Werder da je prikrijavao stvarne razmjere Klasnićeve bolesti i psihološki ga prisiljavao igrati, premda nije bio potpuno zdrav, kako ne bi ugrozio svoj eventualni transfer u drugi klub. Prosječna cijena transplantacije bubrega stoji 50.000 eura. U tu cijenu ne ulazi postoperativno liječenje, koje može stajati od šest do 15 tisuća eura. Tome treba dodati troškove dijalize, za koju se godišnje plaća još oko 30 tisuća eura.

individualni ili kolektivni ugovor. Kolektivni ugovor može biti sklopljen tako da se navedu imena svih osiguranih sportaša, ili pak bez navođenja imena, kad su njime obuhvaćene sve osobe koje imaju određeno svojstvo (članstvo u nekoj sportskoj organizaciji). Razlika je samo u načinu obračuna premije. U prvom slučaju premija se unaprijed određuje i plaća (ako se drukčije ne dogovori), a u drugom se radi konačni godišnji obračun prema stanju članstva na kraju osigurateljne godine.

NEOGRANIČENA OSIGURANA SVOTA

Sam ugovor reguliran je Zakonom o obveznim odnosima i dopunskim uvjetima za osiguranje sportaša od posljedica nesretnog slučaja³. No, sami dopunski uvjeti upućuju na opće uvjete za osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, što znači da se primjenjuju opći i dopunski uvjeti osiguranja. To je važno imati na umu jer su bitne odredbe općih uvjeta, a one se ne primjenjuju samo ako dopunski određuju nešto drugo. Ugovaratelj osiguranja može biti svaka sportska organizacija koja ima svojstvo pravne osobe i svaka fizička osoba "koja ima interes sklopiti ugovor o osiguranju" (čl. 1. st. 2. Dopunskih uvjeta). Osiguraničnik može biti svaka osoba – sportaš, pri čemu nisu bitni zdravstveno stanje i opća radna sposobnost osigurane osobe. Ipak, duševno bolesne osobe i one potpuno lišene poslovne sposobnosti uvijek su isključene iz osiguranja. Korisnik osiguranja je osoba koja ima korist iz ugovora o osiguranju, kojoj će biti isplaćena osigurnina u slučaju nastanka nezgode. Korisnika osiguranja određuje ugovaratelj. No, ako je riječ o osiguranju za slučaj smrti osobe koja nije ujedno ugovaratelj, za osiguranje je potrebna i suglasnost te osobe.

Obveza osiguratelja iz ugovora o osiguranju je isplatiti osiguranu svotu, ako osigurani slučaj nastane (čl. 2. st. 1. Dopunskih uvjeta):

- tijekom sportske djelatnosti osiguranika u onoj grani osiguranja koja je u polici izričito navedena, kao i u svim ostalim vrstama sporta koje po cjeniku premija spadaju u isti ili niži razred opasnosti. Ako bi se nezgoda dogodila u vrsti sporta koja je u višem razredu opasnosti od vrste sporta navedene u polici osiguranja, obveza osiguratelja se proporcionalno smanjuje (smanjena osigurana svota koja odgovara omjeru plaćene premije i premije koju je trebalo platiti)

Zanimanje sportaš vrlo je naporno i opasno, pa ne čudi da najčešće ugovoraju osiguranje od posljedica nesretnog slučaja

- dok se osiguranik nalazi na putu (izvan sjedišta sportske organizacije, put od kuće do određenog igrališta ili mjesta natjecanja i na povratku kući)
- pri obavljanju određenih dužnosti po nalogu uprave ugovaratelja osiguranja (sastanci, konferencije, nabava sportskih rekvizita i sl.), ali i dok je na putu za obavljanje tih naloga.

U ocjeni može li neka osoba imati svojstvo osiguranika – nije bitan radni odnos. Može se raditi o bilo kakvom odnosu⁴. Visina osigurane svote (osigurnine) nije ničim ograničena, osim mogućnošću ugovaratelja da plaća premiju. Iznos osigurnine, dakle, slobodno ugovaraju osiguratelj i ugovaratelj osiguranja. Uobičajeno je da se kod ugovaranja većih iznosa osigurnine osigurana osoba podvrgava manje ili više detaljnom liječničkom pregledu, što se kod manjih, svakodnevnih, standardnih osigurnina ne traži.

Premija osiguranja ovisi o tome u koji je razred opasnosti razvrstan neki sport. Razrede opasnosti svojim uvjetima određuje osiguratelj. Pre-

ma navedenim uvjetima, u Croatia osiguranje postoji deset razreda opasnosti. U prvom su, primjerice, opasnosti vezane uz igranje bridža, elektronskog pikada, ribarenje uz obalu, a u petom su hokej na travi (hokej na ledu je u sedmom), kajak na mirnim vodama, rekreacijski rafting itd., a u desetom automobilske i moto utrke, paragliding, te-kwan-do itd. Ugovorena osigurana svota isplaćuje se ako se nezgoda dogodila za bavljenja sportom koji je u polici osiguranja naveden ili, pak, koji je u razredu nižem od onoga navedenog u polici osiguranja. Ako sportaš nastrada u sportu koji je u razredu opasnosti višem od onoga navedenog u polici osiguranja, osigurateljeva obveza se razmjerno smanjuje (u omjeru u kojemu stoji plaćena premija prema premiji koju je trebalo platiti s obzirom na razred opasnosti).

SPECIFIČNI SPORTOVI

Prema čl. 2. st. 3. Dopunskih uvjeta iz osiguranja su, osim ako je posebno ugovoreno i plaćena posebna premija, isključene nezgode koje se dogode za bavljenja sportovima koje osiguratelji smatraju posebno opasnim: automobilske i motorističke utrke, reli i karting, sportski skokovi padobranom, vožnja i upravljanje zrakoplovom i letjelicama svih vrsta. Isključene su i nezgode nastale tijekom treninga u tim sportovima.

Osiguranjem su pokrivena nezgode koje imaju za posljedicu smrt ili trajnu nesposobnost (invalidnost). Invalidnost može biti potpuna ili djelomična. Kod potpune se isplaćuje ugovoreni iznos osigurnine, a kod djelomične onoliko postotaka od osigurnine koliko postotaka čini djelomič-

na invalidnost. Ako ukupan postotak invalidnosti iznosi više od 50 posto, tada se "na svaki dio invalidnosti koji prelazi 50 posto priznaje dvostruki iznos naknade"⁵. Sam postotak invalidnosti utvrđuje se prema tablicama invalidnosti koje sadrže opis ozljeda i njihovih posljedica te postotak invalidnosti koji iz toga proizlazi.

Tablice invalidnosti su sastavni dio (Općih) uvjeta za osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, dakle sastavni dio ugovora o osiguranju i jedino se po njima može utvrđivati stupanj

➤ **Premija osiguranja ovisi o tome u koji je razred opasnosti razvrstan neki sport, a razrede opasnosti svojim uvjetima određuje osiguratelj**

³ U prikazu ugovora o osiguranju sportaša od posljedica nesretnog slučaja koristit ćemo Dopunske uvjete za osiguranje sportaša od posljedica nesretnog slučaja Croatia osiguranja od 1. siječnja 1997.g. (šifra 0411) i Općim uvjetima za osiguranje od posljedica nesretnog slučaja od 1.siječnja 2004. (šifra 0401), a vrlo su im slični i uvjeti ostalih hrvatskih osiguratelja.

⁴ isto i prema njemačkim muster uvjetima, v. Münchener Anwalts..., o. c., str.2344.

⁵ čl. 7. st. 1. t. 3. Općih uvjeta. Uvjeti drugih osiguratelja u ovome dijelu imaju različite varijacije, pa neki priznaju i veće naknade kod manjeg invaliditeta i tomu sl.

invalidnosti. Pored osigurane svote za slučaj smrti i invaliditeta, osiguratelj isplaćuje, ako je rizik ugovoren, i dnevnu naknadu ako osiguranik zbog nesretnog slučaja nije sposoban za rad, i to od desetog dana od dana početka liječenja, ali najviše do 200 dana⁶. Dnevna naknada je različita za sportaše amatere (uzima se u obzir samo vrijeme za koje je osiguranik bio nesposoban za obavljanje poslova svoga redovitog zanimanja, a ne uzima se u obzir vrijeme za koje je bio nesposoban za obavljanje sportske djelatnosti) i za sportaše profesionalce (njima se uzima u obzir i vrijeme tijekom kojeg su bili nesposobni za obavljanje profesionalne sportske djelatnosti, ali oni plaćaju i posebnu – povećanu premiju u odnosu na amatere).

Dopunskim uvjetima⁷ obveza osiguratelja u slučaju smrti sportaša – osobe mlađe od 14 godina ograničena je na isplatu pogrebnih troškova, i to 50 posto od iznosa koji je u polici naznačen kao osigurina za slučaj smrti. Ako je posrijedi smrt osobe starije od 75 godina, osiguratelj je obvezan isplatiti 50 posto od iznosa koji bi inače po polici trebao platiti za slučaj smrti osigurane osobe.

ISKLUČENJA IZ OSIGURANJA

Članak 9. Općih uvjeta sadrži niz klauzula o isključenju iz osigurateljnog pokrivanja. Riječ je o uobičajenim klauzulama, a spominjemo samo najčešće slučajeve u kojima je isključena obveza osiguratelja na isplatu osigurine:

- nezgode zbog ratnih događaja, sabotaze, terorizam počinjen iz političkih pobuda, nasilje ili drugi slični događaji u kojima je sudjelovao osiguranik (primjerice, tuče koje u sportu nisu rijetkost)
- upravljanje letjelicama svih vrsta, plovnim objektima, motornim i drugim vozilima bez propisane isprave koja daje ovlaštenje vozaču za vožnju i upravljanje

Mnoge sportske nezgode smatraju se graničnim slučajevima, pa se vrlo često isključuju iz osiguranja

➤ **Infarkt kod plivača, gušenje ronilaca i oštećenje laktova kod tenisača u njemačkoj sudskoj praksi nemaju svojstvo osiguranog slučaja**

tom vrstom i tipom letjelice, plovnog objekta, motornog i drugog vozila

- pokušaj ili izvršenje samoubojstva osigurane osobe
- kad ugovaratelj osiguranik ili korisnik osiguranja namjerno uzrokuje nesretni slučaj
- nezgode pri pripremanju, pokušaju ili izvršenju kaznenog djela s umišljajem, kao i pri bijegu
- zbog djelovanja alkohola, droga, lijekova i sl. Prag tolerancije alkohola u krvi vozača je 0,8 g/kg, a kod ostalih osiguranika 1,0 g/kg.

DEFINICIJA NESRETNOG SLUČAJA

Pojam nesretnog slučaja / nezgode kao osiguranog rizika nalazimo u Općim uvjetima⁸. Nesretnim slučajem se smatra "svaki iznenadni i od volje osiguranika neovisan događaj koji, djelujući uglavnom izvana i naglo na tijelo osiguranika, ima za posljedicu njegovu smrt, potpuni ili djelomični invaliditet, privremenu nesposobnost za rad ili narušavanje zdravlja koje zahtijeva liječničku pomoć". Takvu definiciju nesretnog slučaja nalazimo u uvjetima svih, naših i stranih osiguratelja⁹. Značajke nesretnog slučaja su iznenadnost događanja, neovisnost o volji osiguranika, djelovanje na tijelo osiguranika izvana i naglo.

Međutim, u praksi osiguratelja, i naših i stranih, vrlo je često prijeporno ispunjava li neka nezgoda navedene uvjete da bi se smatrala osiguranim rizikom. To je posebno često u osiguranju sportaša. Jer upravo u sportu postoje brojne nezgode koje se smatraju graničnim slučajevima, koji se vrlo često isključuju iz osiguranja.

U njemačkoj sudskoj praksi bilježimo brojne nezgode koje prema mišljenju sudova (i osiguratelja) nemaju svojstvo osiguranog slučaja, kao što su¹⁰: infarkt kod plivača zbog preopterećenosti tijekom plivanja, gušenja kod ronilaca, iščašenje zgloba za vrijeme natjecanja, nategnuće i pucanje tetiva i mišića, oštećenje ahilove pete zbog pogrešnog doskoka u nogometu, oštećenje laktova kod tenisa, itd. Jasno je da su to upravo ozljede kojima su najpodložniji sportaši. Smatra se da kod navedenih nezgoda nedostaje vanjski utjecaj na tijelo sportaša, pa prema općim uvjetima osiguranja ne ispunjavaju kvalifikaciju potrebnu da bi se ozljeda smatrala nesretnim slučajem. Da bi se to izbjeglo, neki osiguratelji, primjerice njemački¹¹, uz "vanjski utjecaj" dodaju "ili povećani tjelesni napor". To prošireno pokrivenje mora se posebno ugovoriti i za to platiti posebna premija, jer bez toga zasigurno neće biti smatrani osiguranim slučajem.

Marijan Čurković ■

⁶ čl. 7 Dopunskih uvjeta. I kod ove naknade uvjeti drugih osiguratelja imaju drugačija, povoljnija ili nepovoljnija rješenja.

⁷ čl. 6.

⁸ v. čl. 5. st. 1. Općih uvjeta

⁹ usp. par. 1 III njemačkih muster Općih uvjeta iz 1988.

¹⁰ Münchener Anwalts..., o.c. str. 2347 – 2348.

¹¹ Idem, str.2349.